

WSTĘP

Gliwicki Teatr Muzyczny był przez dziesięciolecia jedną z najważniejszych scen teatralnych nie tylko w Gliwicach, ale w całej południowej Polsce. Mimo że jego powstanie formalnie datuje się na rok 2001, to jednak instytucja ta nawiązywała bezpośrednio do tradycji Operetki Śląskiej oraz Teatru Muzycznego w Gliwicach, z których się wywodziła. GTM nie odcinał się także od dawniejszych korzeni teatralnych Gliwic, podkreślając, że kontynuuje działalność XIX-wiecznego Teatru Miejskiego, który powstał w 1890 roku. Tak jak tamten teatr był na ówczesne lata jednym z najlepiej wyposażonych obiektów operowych w Europie (dzięki czemu w sezonie 1924/1925 został siedzibą zespołu teatralnego trzech miast – Gliwic, Bytomia i Zabrze), tak Gliwicki Teatr Muzyczny stał się w połowie lat dwutysięcznych symbolem potęgi i wysokiej jakości polskiego musicalu, wypracowując sobie pozycję jednej z najnowocześniejszych scen muzycznych w naszym kraju.

Gliwicki Teatr Muzyczny realizował działalność artystyczną w ramach trzech scen: głównej przy ulicy Nowy Świat, sceny w Ruinach Teatru Miejskiego oraz Sceny Bajka w kinie studyjnym Amok. Wystawiano na nich spektakle taneczne, musicale, operę, operetkę, koncerty, widowiska muzyczne oraz przedstawienia eksperymentalne. Ogromna różnorodność repertuarowa sprawiała, że GTM był jedną z najprężniej działających instytucji kulturalnych w województwie śląskim. Co więcej – teatr podejmował także wiele inicjatyw towarzyszących jego zasadniczej działalności, angażując się w projekty edukacyjne czy popularyzujące sztukę, nie tylko teatralną, ale również filmową czy literacką.

Niniejsza publikacja stanowi próbę przedstawienia najważniejszych nurtów aktywności Gliwickiego Teatru Muzycznego jako instytucji kultury na tle jego bogatej historii, jak również w kontekście tradycji muzycznych regionu śląsko-dąbrowskiego. W rozdziale I wprowadzono podstawowe pojęcia teoretyczne niezbędne dla opisanie działalności Gliwickiego Teatru Muzycznego. Zdefiniowano termin „kultura”, wskazując jego wieloznaczność w nauce i języku publicystyki. Ponadto wyjaśniono pojęcie „instytucja kultury” oraz terminy mu pokrewne, budując w ten sposób siatkę kategoryjną wykorzystywaną w dalszych rozważaniach. W rozdziale II syntetycznie opisano historię Gli-

wickiego Teatru Muzycznego oraz instytucji kultury, z których GTM się wywodził: Operetki Śląskiej oraz Teatru Muzycznego w Gliwicach. Rozdział III stanowi natomiast próbę sportretowania działalności statutowej GTM, przede wszystkim artystycznej, ale także edukacyjnej i popularyzatorskiej.

Materiał źródłowy publikacji stanowiły zarówno monografie poświęcone działalności Operetki Śląskiej i Gliwickiego Teatru Muzycznego, jak i artykuły prasowe na temat historii gliwickiej sceny i jej wszechstronnej działalności, której początek sięga roku 1957. Autorzy przeprowadzili także wywiady badawcze z osobami związanymi zawodowo z Gliwickim Teatrem Muzycznym, które – mimo swojego subiektywnego charakteru – dostarczyły wielu danych faktograficznych, w oparciu o które można było dopełnić opisu monograficznego GTM.

Niniejsza publikacja powstała na bazie pracy dyplomowej przygotowanej przez Krzysztofa Knapczyka w Akademii Muzycznej im. Grażyny i Kiejstuta Bacewiczów w Łodzi pod kierunkiem Bernadetty Grabias. Książka stanowi zmienioną i rozszerzoną wersję dysertacji, uzupełnioną o wkład merytoryczny drugiego z Autorów, który zawarł w niej rozważania poświęcone m.in. problematyce tradycji muzycznych Zagłębia Dąbrowskiego, historii i współczesnego oblicza polskiego teatru muzycznego oraz dziedzictwa Gliwickiego Teatru Muzycznego.

Książkę naszą adresujemy w pierwszej kolejności do studentów kierunków artystycznych i pasjonatów teatru, jak również do mieszkańców województwa śląskiego, zainteresowanych poznaniem tradycji teatralnych i muzycznych ich Małej Ojczyzny. Ufamy, że publikacja przyczyni się do poszerzenia wiedzy Czytelników na temat jednego z najlepszych polskich teatrów muzycznych, jego dorobku artystycznego i aktywności edukacyjnej, tak cennej dla rozwoju oblicza kulturowego Śląska i Zagłębia.

Krzysztof Knapczyk
Michał Kaczmarczyk